

- 4.) Pomni, abys den odpočinku světil; šest dní budeš pracovat a konat všechny práce své, sedmého dne však jest odpočinutí Hospodina, Boha tvého.
- 5.) Cti otce svého i matku svou, aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.
- 6.) Nezabiješ.
- 7.) Nesesmilníš.
- 8.) Nepokradeš.
- 9.) Nepromluvíš krivého svědectví proti bližnímu svému.
- 10.) Nepožádáš ničeho, cožkoli je bližního tvého.

Dvě hlavní Boží přikázání: 1.) miluj Pána Boha svého celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou myslí; 2.) miluj svého bližního jako sebe samého.

Tři ctnosti: víra, naděje, láska.

Sedm darů Ducha Svatého: moudrost, rozum, svědomí, síla, poznání, zbožnost, bázeň Boží.

Devatero ovoce Ducha Svatého: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrota, milosrdenství, víra, tichost, zdrženlivost.

Hlavní dobré skutky: modlitba, půst, almužna. (*Tělesné milosrdenství:* hladové sytit, o pocestné se postarat, chudé odívat, nemocné ošetřovat a navštěvovat, zesnulé pochovávat. *Duchovní milost:* za živé i zesnulé se modlit, chybní napravit, nevědomé poučovat, bezradným dobře radit, zarmoucené utěšovat, za příkoří se nemstít, urážky odpouštět.)

Sedm smrtelných hříchů: pýcha, lakomost (zištnost), smilstvo, závist, nezdrženlivost (břichopasnost), hněv, lenost (sklíčenost).

Hříchy do nebe volající: úmyslné zabití člověka; utiskování chudých lidí, vdov a sirotků; neoprávněné zadržování nebo snižování mzdy.

Čtyři poslední věci člověka: smrt, Boží soud, peklo, Boží Království.

Ji v. 1.2

Úvod

Kdo přijímá vyznání hříchů, má sám býti příkladem všelkých ctností: zdrženlivý, pokorný a ctnostný, modle se v každou dobu k Bohu, aby mu udělil slovo moudrosti, aby tak mohl napravovat ty, kdož k němu přicházejí. Především má se postiti každé středy a každého pátku, jak přikazují božská ustanovení: aby tak, co sám plní, i jiným k plnění mohl ukládati. – Prikazujíť zajisté Božská ustanovení nepřipouštěti nehodných k svatému přijímání, neboť se na ně pohlíží jako na pohany. Neobrátí-li se, běda jim i těm, kdož jim svaté přijímání podali. Budeš-li tohoto a podobného dbáti a především dogmata církevní zachovávat neporušena, dosáhneš spasení pro sebe i pro ty, kdož budou poslušnými tebe. (*Zkráceno*)

Kajícník se má připravit na svatou Tajinu pokání zpytováním svědomí, přečtením desatera Božích přikázání, Kristových blahoslavenství a učení církve o hříších (Otče náš str. 232); dále se připraví modlitbou, kajícím smýšlením, dobrými skutky. Vhodné je pročíst námět ke zpytování svědomí v Otčenáši na str. 228 nebo nějaké jiné „zповědní zrcadlo“.

1

- 4.) Pomni, abys den odpočinku světil; šest dní budeš pracovat a konat všechny práce své, sedmého dne však jest odpočinutí Hospodina, Boha tvého.
- 5.) Cti otce svého i matku svou, aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.
- 6.) Nezabiješ.
- 7.) Nesesmilníš.
- 8.) Nepokradeš.
- 9.) Nepromluvíš krivého svědectví proti bližnímu svému.
- 10.) Nepožádáš ničeho, cožkoli je bližního tvého.

Dvě hlavní Boží přikázání: 1.) miluj Pána Boha svého celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou myslí; 2.) miluj svého bližního jako sebe samého.

Tři ctnosti: víra, naděje, láska.

Sedm darů Ducha Svatého: moudrost, rozum, svědomí, síla, poznání, zbožnost, bázeň Boží.

Devatero ovoce Ducha Svatého: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrota, milosrdenství, víra, tichost, zdrženlivost.

Hlavní dobré skutky: modlitba, půst, almužna. (*Tělesné milosrdenství:* hladové sytit, o pocestné se postarat, chudé odívat, nemocné ošetřovat a navštěvovat, zesnulé pochovávat. *Duchovní milost:* za živé i zesnulé se modlit, chybní napravit, nevědomé poučovat, bezradným dobře radit, zarmoucené utěšovat, za příkoří se nemstít, urážky odpouštět.)

Sedm smrtelných hříchů: pýcha, lakomost (zištnost), smilstvo, závist, nezdrženlivost (břichopasnost), hněv, lenost (sklíčenost).

Hříchy do nebe volající: úmyslné zabití člověka; utiskování chudých lidí, vdov a sirotků; neoprávněné zadržování nebo snižování mzdy.

Čtyři poslední věci člověka: smrt, Boží soud, peklo, Boží Království.

Ji v. 1.2

Úvod

Kdo přijímá vyznání hříchů, má sám býti příkladem všelkých ctností: zdrženlivý, pokorný a ctnostný, modle se v každou dobu k Bohu, aby mu udělil slovo moudrosti, aby tak mohl napravovat ty, kdož k němu přicházejí. Především má se postiti každé středy a každého pátku, jak přikazují božská ustanovení: aby tak, co sám plní, i jiným k plnění mohl ukládati. – Prikazujíť zajisté Božská ustanovení nepřipouštěti nehodných k svatému přijímání, neboť se na ně pohlíží jako na pohany. Neobrátí-li se, běda jim i těm, kdož jim svaté přijímání podali. Budeš-li tohoto a podobného dbáti a především dogmata církevní zachovávat neporušena, dosáhneš spasení pro sebe i pro ty, kdož budou poslušnými tebe. (*Zkráceno*)

Kajícník se má připravit na svatou Tajinu pokání zpytováním svědomí, přečtením desatera Božích přikázání, Kristových blahoslavenství a učení církve o hříších (Otče náš str. 232); dále se připraví modlitbou, kajícím smýšlením, dobrými skutky. Vhodné je pročíst námět ke zpytování svědomí v Otčenáši na str. 228 nebo nějaké jiné „zповědní zrcadlo“.

1

Řád zpovědní

Duchovní otec přivádí toho, kdo chce vyznávati své hříchy — samotného, nikoliv dva nebo více společně, — před ikonu Pána našeho Ježíše Krista; nechť má kajícník hlavu nepokrytu.

Kněz: Blahoslaven Bůh náš vždycky, nyní přístě, až na věky věkův.

Amen.

Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu pravdy, jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ, poklade blaha a dárce života, přijď a usídlíš se v nás a očistiž nás ode vší skvrny a spasiž, dobrotivý, duše naše.

Trojsvatá píseň až po Otče náš. Hospodi, pomiluj. Sláva... I nyní...

Pojďte, pokloňme se Králi našemu Bohu.

Pojďme, pokloňme se a padněme před Kristem, králem naším Bohem.

Pojďte, pokloňme se a padněme před samým Kristem, Králem a Bohem naším.

Žalm 50. (51.)

Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi, neboť žádné omluvy nevědouce, tuto modlitbu tobě, jako Pánu svému, my hříšníci přinášíme, smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

Pane, smiluj se nad námi, neboť v tebe doufá-

Řád zpovědní

Duchovní otec přivádí toho, kdo chce vyznávati své hříchy — samotného, nikoliv dva nebo více společně, — před ikonu Pána našeho Ježíše Krista; nechť má kajícník hlavu nepokrytu.

Kněz: Blahoslaven Bůh náš vždycky, nyní přístě, až na věky věkův.

Amen.

Králi nebeský, Utěšiteli, Duchu pravdy, jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ, poklade blaha a dárce života, přijď a usídlíš se v nás a očistiž nás ode vší skvrny a spasiž, dobrotivý, duše naše.

Trojsvatá píseň až po Otče náš. Hospodi, pomiluj. Sláva... I nyní...

Pojďte, pokloňme se Králi našemu Bohu.

Pojďme, pokloňme se a padněme před Kristem, králem naším Bohem.

Pojďte, pokloňme se a padněme před samým Kristem, Králem a Bohem naším.

Žalm 50. (51.)

Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi, neboť žádné omluvy nevědouce, tuto modlitbu tobě, jako Pánu svému, my hříšníci přinášíme, smiluj se nad námi.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu.

Pane, smiluj se nad námi, neboť v tebe doufá-

v tom případě smí kajícník pít pouze hagiastmu (Bogojavlenská svěcená voda). Kdo má zákaz účasti na Božské Eucharistii, nesmí tento zákaz porušit s výjimkou nebezpečí smrti. V pravoslavné církvi epitimie není trestem (pokutou), nýbrž duchovním léčením.

Přílohy

Modlitba na rozhršení od epitimie

Milosrdný Pane, blahý a lidumilný, jenž jsi pro slitovnost svou seslal jednorozeného Syna svého na svět, aby roztrhl spis našich prohřešení a uvolnil pouta těm, kdo byli svázáni hříchy, a aby uvězněným zvěstoval propuštění. Ty, Vládce, také tohoto služebníka tvého (*jméno*) dobrotou svou osvobod' z pout, která nese. Dej mu bez hříchu a v každé době a na každém místě přistupovati ke tvé velebnosti a s důvěrou, směle a s čistým svědomím prosit o hojnou milost tvou. Neboť milostivý a lidumilný Bůh jsi ty, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Desatero (podle 2. Mojž. /Exod. / 20,2—17; zkráceno):

- 1.) Já jsem Hospodin, Bůh tvůj; nebudeš mít jiných bohů kromě mne.
- 2.) Neučiníš sobě modly; nebudeš se jim klanět ani jim sloužit.
- 3.) Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo.

v tom případě smí kajícník pít pouze hagiastmu (Bogojavlenská svěcená voda). Kdo má zákaz účasti na Božské Eucharistii, nesmí tento zákaz porušit s výjimkou nebezpečí smrti. V pravoslavné církvi epitimie není trestem (pokutou), nýbrž duchovním léčením.

Přílohy

Modlitba na rozhršení od epitimie

Milosrdný Pane, blahý a lidumilný, jenž jsi pro slitovnost svou seslal jednorozeného Syna svého na svět, aby roztrhl spis našich prohřešení a uvolnil pouta těm, kdo byli svázáni hříchy, a aby uvězněným zvěstoval propuštění. Ty, Vládce, také tohoto služebníka tvého (*jméno*) dobrotou svou osvobod' z pout, která nese. Dej mu bez hříchu a v každé době a na každém místě přistupovati ke tvé velebnosti a s důvěrou, směle a s čistým svědomím prosit o hojnou milost tvou. Neboť milostivý a lidumilný Bůh jsi ty, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Desatero (podle 2. Mojž. /Exod. / 20,2—17; zkráceno):

- 1.) Já jsem Hospodin, Bůh tvůj; nebudeš mít jiných bohů kromě mne.
- 2.) Neučiníš sobě modly; nebudeš se jim klanět ani jim sloužit.
- 3.) Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo.

všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Při posledních slovech kněz žehná kajčnicka na hlavě.

Věřící: Jest vpravdě důstojno blahoslaviti tebe Bohorodici, vždy blahoslavenou a přečistou Matku Boha našeho. Tebe nad cherubíny ctěnější a nad serafíny bez přirovnání slavnější, bez porušení Boha Slovo porodivší, pravou Bohorodici velebíme.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen. Hospodi, pomiluj. Hospodi, pomiluj. Požehnej.

Kněz: **Kristus, pravý Bůh náš**, na přímluvy přečisté Matky své, svatých všechvalných apoštolů, svatého (*jméno světce, jehož jméno nosí kajčnick*) a všech svatých nechť smiluje se nad námi a spasí nás jako Blahý a Lidumil.

Věřící: Amen.

Epitimie. Zpovědník potom kajčnickovi podle velikosti jeho hříchů uloží duchovní lék, zpravidla modlitby, poklony, nebo čtení modlitebního kánonu či akathistu. Jsou-li hříchů závažné, dává mu kánon větší i několikaleté pokání. Může mu zakázat přistupovat na určitou dobu ke svatému přijímání,

me; nehněvej se na nás velmi, aniž rozpomínej se na hříchů naše, ale pohleď i nyní jako milosrdný na nás a zbav nás nepřátel našich; neboť tys Bůh náš a my lid tvůj, všichni dílo rukou tvých a jméno tvé vzýváme.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Bránu milosrdenství otevři nám, požehnaná Bohorodice, abychom doufajíce v tebe nezhylni, ale osvobozeni byli tebou od všeliké bídy, ježto jsi spása pokolení křesťanského.

Kněz: K Hospodinu modleme se!

Hospodi, pomiluj. (*50 krát*)

Kněz: **Bože, Spasiteli náš, jenž jsi skrze proroka svého Nathana udělil odpuštění hříchů Davidu**, ze hříchů svých se kajčím, ty sám přijmi podle nezměnitelné lidumilnosti své i tohoto služebníka svého (*jméno*), který pokání činí z hříchů svých; nevzpomínej, čeho se dopustil, promiň bezprávi a odpusť nepravosti. Neboť jsi pravil, Hospodine: „Nežádám smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl,“ a přikázal jsi až do sedmdesáti sedmkrát odpouštět hříchů. Jako velebnost tvá nemá sobě rovné, tak i milost tvá

všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Při posledních slovech kněz žehná kajčnicka na hlavě.

Věřící: Jest vpravdě důstojno blahoslaviti tebe Bohorodici, vždy blahoslavenou a přečistou Matku Boha našeho. Tebe nad cherubíny ctěnější a nad serafíny bez přirovnání slavnější, bez porušení Boha Slovo porodivší, pravou Bohorodici velebíme.

Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen. Hospodi, pomiluj. Hospodi, pomiluj. Požehnej.

Kněz: **Kristus, pravý Bůh náš**, na přímluvy přečisté Matky své, svatých všechvalných apoštolů, svatého (*jméno světce, jehož jméno nosí kajčnick*) a všech svatých nechť smiluje se nad námi a spasí nás jako Blahý a Lidumil.

Věřící: Amen.

Epitimie. Zpovědník potom kajčnickovi podle velikosti jeho hříchů uloží duchovní lék, zpravidla modlitby, poklony, nebo čtení modlitebního kánonu či akathistu. Jsou-li hříchů závažné, dává mu kánon větší i několikaleté pokání. Může mu zakázat přistupovat na určitou dobu ke svatému přijímání,

me; nehněvej se na nás velmi, aniž rozpomínej se na hříchů naše, ale pohleď i nyní jako milosrdný na nás a zbav nás nepřátel našich; neboť tys Bůh náš a my lid tvůj, všichni dílo rukou tvých a jméno tvé vzýváme.

I nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Bránu milosrdenství otevři nám, požehnaná Bohorodice, abychom doufajíce v tebe nezhylni, ale osvobozeni byli tebou od všeliké bídy, ježto jsi spása pokolení křesťanského.

Kněz: K Hospodinu modleme se!

Hospodi, pomiluj. (*50 krát*)

Kněz: **Bože, Spasiteli náš, jenž jsi skrze proroka svého Nathana udělil odpuštění hříchů Davidu**, ze hříchů svých se kajčím, ty sám přijmi podle nezměnitelné lidumilnosti své i tohoto služebníka svého (*jméno*), který pokání činí z hříchů svých; nevzpomínej, čeho se dopustil, promiň bezprávi a odpusť nepravosti. Neboť jsi pravil, Hospodine: „Nežádám smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl,“ a přikázal jsi až do sedmdesáti sedmkrát odpouštět hříchů. Jako velebnost tvá nemá sobě rovné, tak i milost tvá

jest bezměrná; budeš-li nepravostí dbáti, kdož obstojí?

Neboť tys Bůh kajících, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

Modlitba jiná

K Hospodinu modleme se.

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boha živého, Pastýři i Beránku, kterýž snímá hříchy světa, jenž prominutí daroval dvěma dlužníkům a hříšnici udělil odpuštění hříchů jejich. Sám, Vládce, ulehči, odpusť, promiň hříchy, nepravosti, selhání úmyslná i neúmyslná, jež vědomě či nevědomky, jež v přestoupení a v neposlušnosti spáchány byly těmito služebníky tvými. Jsouce lidmi tělo nosící a ve světě žijící, byli ďáblem oklamáni. Ty sám, Vládce, jako blahý a nehněvný dovol slovem rozhřešit tyto služebníky své a odpusť jim i prokletí, které na sebe uvalili, i klatbu dle veliké tvé milosti, jestli zhřešili slovem či skutkem, vědomě nebo nevědomě, aneb slovo kněze přestoupili, či slib daný knězi nesplnili, neb snad prokletí na sobě nesou, či se pod (zlou) přísahu dostali. Ó Vládce,

Ježíš Kristus je zde přítomen, že to rukou mne, nehodného, může vykonat? Slibuješ nadále se ze všech svých sil zdržovat hříchu?

Když kající vše, co má v sobě, beze studu odhalí, řekne mu zpovědník, ať poklekne (čelem k ikoně) a skloní hlavu, a nato pokryv jeho hlavu epitrichilem, říká rozhřešující modlitby:

Hospodine, Bože spásy služebníků svých, milostivý, slitovný a dlouhoshovivavý, který cítíš lítost nad naší zlobou a nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl: sám i nyní, ó Vládce, smiluj se nad služebníkem svým (jméno) a dej mu pravé pokání, odpuštění a prominutí všech hříchů úmyslných i neúmyslných; smiř ho a sjednoť se svatou Církví svou v Kristu Ježíši, Pánu našem, s nímž tobě náleží moc a velkolepost, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Pán a Bůh náš, Ježíš Kristus, milostí (blahodatí) a slitovností své lidumilnosti nechť odpustí tobě, dítě duchovní (jméno), všechny hříchy tvé, a já, nehodný kněz, mocí jeho mně udělenou, odpouštím ti a rozhřešuji tě ode

jest bezměrná; budeš-li nepravostí dbáti, kdož obstojí?

Neboť tys Bůh kajících, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

Modlitba jiná

K Hospodinu modleme se.

Pane, Ježíši Kriste, Synu Boha živého, Pastýři i Beránku, kterýž snímá hříchy světa, jenž prominutí daroval dvěma dlužníkům a hříšnici udělil odpuštění hříchů jejich. Sám, Vládce, ulehči, odpusť, promiň hříchy, nepravosti, selhání úmyslná i neúmyslná, jež vědomě či nevědomky, jež v přestoupení a v neposlušnosti spáchány byly těmito služebníky tvými. Jsouce lidmi tělo nosící a ve světě žijící, byli ďáblem oklamáni. Ty sám, Vládce, jako blahý a nehněvný dovol slovem rozhřešit tyto služebníky své a odpusť jim i prokletí, které na sebe uvalili, i klatbu dle veliké tvé milosti, jestli zhřešili slovem či skutkem, vědomě nebo nevědomě, aneb slovo kněze přestoupili, či slib daný knězi nesplnili, neb snad prokletí na sobě nesou, či se pod (zlou) přísahu dostali. Ó Vládce,

Ježíš Kristus je zde přítomen, že to rukou mne, nehodného, může vykonat? Slibuješ nadále se ze všech svých sil zdržovat hříchu?

Když kající vše, co má v sobě, beze studu odhalí, řekne mu zpovědník, ať poklekne (čelem k ikoně) a skloní hlavu, a nato pokryv jeho hlavu epitrichilem, říká rozhřešující modlitby:

Hospodine, Bože spásy služebníků svých, milostivý, slitovný a dlouhoshovivavý, který cítíš lítost nad naší zlobou a nechceš smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl: sám i nyní, ó Vládce, smiluj se nad služebníkem svým (jméno) a dej mu pravé pokání, odpuštění a prominutí všech hříchů úmyslných i neúmyslných; smiř ho a sjednoť se svatou Církví svou v Kristu Ježíši, Pánu našem, s nímž tobě náleží moc a velkolepost, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Pán a Bůh náš, Ježíš Kristus, milostí (blahodatí) a slitovností své lidumilnosti nechť odpustí tobě, dítě duchovní (jméno), všechny hříchy tvé, a já, nehodný kněz, mocí jeho mně udělenou, odpouštím ti a rozhřešuji tě ode

i přejídání, hráčskou vášeň apod.). Povinnost pomoci druhým (např. almužnou); hříchem je nejen konání zlého ale i opomíjení dobrého (viz evangelium o boháči a Lazarovi). Hříchem odhánějícím Boží blahodať je odsuzování jiných lidí (pomluvy).

Kajícník začíná slovy: „Vyznávám se Hospodinu, Bohu mému, před Vámi, ctihodný otče, ze všech hříchů svých, jichž jsem se dopustil ...“

Závěrem říká kněz: Všeho toho se od nyní musíš varovat, protože se křtíš druhým křtem dle tajemství křesťanského. Nechť položíš začátek dobrý, Bůh ti pomáhej. Ať nezlehčuješ, že ses obrátil, a znovu neupadneš do stejných hříchů; ať nejsi lidem pro smích – to se křesťanům nepatří. Žij tedy ctihodně, správně a zbožně. K tomu ti pomáhej Bůh svou blahodati.

Na konec zpovědník vše opatrně zváživ, zeptá se, nemá-li snad kajícník ještě něco zvláštního na srdci, co by měl vyznat, nebo v čem by potřeboval poradu.

Může se ještě pastýřsky otázat kajícníka: Vyznal jsi všechny své hříchy? Přinášíš Bohu lítost nad svými hříchy? Toužíš po Božím odpuštění a očistění od spáchaných hříchů? Věříš, že Pán

lidumilný Pane, vyslyš nás, prosící tvoji dobrotu za tyto služebníky tvé, nevzpomínej jako mnoho-milostivý žádné jejich prohřešení a zbav je věčných muk. Vždyť ty jsi pravil, Vládce: „Cokoliv svázete na zemi, svázáno bude i na nebi, a cokoliv rozhrěšíte na zemi, rozhrěšeno bude i na nebi.“

Neboť ty jsi jediný bezhříšný a tobě slávu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vzděky, až na věky věkův. Amen.

Poté zpovědník poučuje kajícníka

Kněz: Hle, dítě (duchovní), Kristus zde neviditelně stojí, přijímaje tvou zpověď – neostýchej se, ani se neobávej, nechť neskrýváš cokoliv přede mnou, ale bez váhání pověz vše, čeho jsi se dopustil, abys přijal odpuštění od Pána našeho Ježíše Krista. Hle, před námi jeho svatá ikona, já pak jsem pouze svědkem, abych před ním svědectví vydal o všem, co mi sdělíš; zatajíš-li mi však něco, dvojnásobný hřích míti budeš. Uvědom si proto, že jsi přišel do duchovní léčebnice, nechť neodejdeš neuzdraven.

Nyní se koná duchovní rozhovor, při němž klade zpovědník kajícníkovi otázky a nechává ho,

i přejídání, hráčskou vášeň apod.). Povinnost pomoci druhým (např. almužnou); hříchem je nejen konání zlého ale i opomíjení dobrého (viz evangelium o boháči a Lazarovi). Hříchem odhánějícím Boží blahodať je odsuzování jiných lidí (pomluvy).

Kajícník začíná slovy: „Vyznávám se Hospodinu, Bohu mému, před Vámi, ctihodný otče, ze všech hříchů svých, jichž jsem se dopustil ...“

Závěrem říká kněz: Všeho toho se od nyní musíš varovat, protože se křtíš druhým křtem dle tajemství křesťanského. Nechť položíš začátek dobrý, Bůh ti pomáhej. Ať nezlehčuješ, že ses obrátil, a znovu neupadneš do stejných hříchů; ať nejsi lidem pro smích – to se křesťanům nepatří. Žij tedy ctihodně, správně a zbožně. K tomu ti pomáhej Bůh svou blahodati.

Na konec zpovědník vše opatrně zváživ, zeptá se, nemá-li snad kajícník ještě něco zvláštního na srdci, co by měl vyznat, nebo v čem by potřeboval poradu.

Může se ještě pastýřsky otázat kajícníka: Vyznal jsi všechny své hříchy? Přinášíš Bohu lítost nad svými hříchy? Toužíš po Božím odpuštění a očistění od spáchaných hříchů? Věříš, že Pán

lidumilný Pane, vyslyš nás, prosící tvoji dobrotu za tyto služebníky tvé, nevzpomínej jako mnoho-milostivý žádné jejich prohřešení a zbav je věčných muk. Vždyť ty jsi pravil, Vládce: „Cokoliv svázete na zemi, svázáno bude i na nebi, a cokoliv rozhrěšíte na zemi, rozhrěšeno bude i na nebi.“

Neboť ty jsi jediný bezhříšný a tobě slávu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vzděky, až na věky věkův. Amen.

Poté zpovědník poučuje kajícníka

Kněz: Hle, dítě (duchovní), Kristus zde neviditelně stojí, přijímaje tvou zpověď – neostýchej se, ani se neobávej, nechť neskrýváš cokoliv přede mnou, ale bez váhání pověz vše, čeho jsi se dopustil, abys přijal odpuštění od Pána našeho Ježíše Krista. Hle, před námi jeho svatá ikona, já pak jsem pouze svědkem, abych před ním svědectví vydal o všem, co mi sdělíš; zatajíš-li mi však něco, dvojnásobný hřích míti budeš. Uvědom si proto, že jsi přišel do duchovní léčebnice, nechť neodejdeš neuzdraven.

Nyní se koná duchovní rozhovor, při němž klade zpovědník kajícníkovi otázky a nechává ho,

aby vyznával své hříchy.

U neznámého věřícího se především otázce, zda je pravoslavný, kdy byl naposled u zpovědi, nemá-li zákaz účasti na svatých Tajinách, jestli nedostal epitimii (a pokud ano, zda ji přesně vyplnil; epitimii má však rozhrěšit ten kněz, který ji udělil). Pokud je vše v pořádku, může se pokračovat ve zpovědi. (Může zároveň připomenout kajícímu, že vyznávat má jen ty hříchy, jichž se dopustil od poslední zpovědi, a nikoliv ty, které již dříve vyznával a byly řádně rozhrěšeny.)

Především se ho otázce na jeho víru:

Řekni mi, dítě (duchovní), věříš-li v učení a podání Církve všeobecné, apoštolské, která byla na Východě založena a vypěstována a z Východu se po celém světě rozšířila a na Východě až dosud bez pohnutí a beze změn zůstává? A nepochyboval jsi o něčem z církevního podání (posv. tradice).

*A věří-li pravoslavně a bez pochybností (svévolenosti), ať je čten **niceo-cařihradský symbol víry**.*

Po skončení tohoto, **zpovídá ho dle desatera Božích přikázání** či dle zpovědního zrcadla. Vyzývá kajícího ke zpytování svědomí, především zdali v srdci nechová nenávist, zlobu nebo zášť. Ptá se např.: Neprovinil ses skutkem proti některému přikázání?; nebyl jsi bludařem?; nezapřel jsi

či neznadil jsi pravoslavnou víru?; vzděláváš se ve víře?; vedeš k víře svou rodinu a svědčíš o víře před okolními lidmi (např. nestydíš se učinit na veřejnosti na sobě kříž před jídlem)?; pečuješ o to, abys nemiloval cokoli z tohoto světa více než svého Stvořitele?; modlíš se každý den?; nezanedbáváš bohoslužby?; postíš se ve středu a v pátek a o stanovených postních dobách (nejedl jsi krev)?; nezneuctil jsi Boha, Církev či zákony Boží a církevní (nevěnoval jsi se věštění, čarování, okultismu či psychotronice, nebo nenavštívil jsi ty, kteří tuto duchovní nečistotu vykonávají?; nebyl jsi pověřivý)?; nezabil jsi někoho (žena jestli nebyla na potratu)?; nemáš na svědomí smilstvo?; neukradl jsi něco?; nezarmoutil jsi svým chováním rodiče (kmotry) nebo kněze či mnicha nebo neurazil jsi někoho?; nemáš vůči někomu nepřátelství (v takovém případě ať hledí nejprve usmířit) či neproklel jsi koho?; nezavídíš někomu či nepřeješ komu cokoli zlého?; nelhal jsi? **Připomeneme** největší ze všech hříchů, kterým je pýcha; dále duchovní zápas za křesťanskou dokonalost, proti vášním a náruživostem (např. kouření, alkohol, drogy, ale

aby vyznával své hříchy.

U neznámého věřícího se především otázce, zda je pravoslavný, kdy byl naposled u zpovědi, nemá-li zákaz účasti na svatých Tajinách, jestli nedostal epitimii (a pokud ano, zda ji přesně vyplnil; epitimii má však rozhrěšit ten kněz, který ji udělil). Pokud je vše v pořádku, může se pokračovat ve zpovědi. (Může zároveň připomenout kajícímu, že vyznávat má jen ty hříchy, jichž se dopustil od poslední zpovědi, a nikoliv ty, které již dříve vyznával a byly řádně rozhrěšeny.)

Především se ho otázce na jeho víru:

Řekni mi, dítě (duchovní), věříš-li v učení a podání Církve všeobecné, apoštolské, která byla na Východě založena a vypěstována a z Východu se po celém světě rozšířila a na Východě až dosud bez pohnutí a beze změn zůstává? A nepochyboval jsi o něčem z církevního podání (posv. tradice).

*A věří-li pravoslavně a bez pochybností (svévolenosti), ať je čten **niceo-cařihradský symbol víry**.*

Po skončení tohoto, **zpovídá ho dle desatera Božích přikázání** či dle zpovědního zrcadla. Vyzývá kajícího ke zpytování svědomí, především zdali v srdci nechová nenávist, zlobu nebo zášť. Ptá se např.: Neprovinil ses skutkem proti některému přikázání?; nebyl jsi bludařem?; nezapřel jsi

či neznadil jsi pravoslavnou víru?; vzděláváš se ve víře?; vedeš k víře svou rodinu a svědčíš o víře před okolními lidmi (např. nestydíš se učinit na veřejnosti na sobě kříž před jídlem)?; pečuješ o to, abys nemiloval cokoli z tohoto světa více než svého Stvořitele?; modlíš se každý den?; nezanedbáváš bohoslužby?; postíš se ve středu a v pátek a o stanovených postních dobách (nejedl jsi krev)?; nezneuctil jsi Boha, Církev či zákony Boží a církevní (nevěnoval jsi se věštění, čarování, okultismu či psychotronice, nebo nenavštívil jsi ty, kteří tuto duchovní nečistotu vykonávají?; nebyl jsi pověřivý)?; nezabil jsi někoho (žena jestli nebyla na potratu)?; nemáš na svědomí smilstvo?; neukradl jsi něco?; nezarmoutil jsi svým chováním rodiče (kmotry) nebo kněze či mnicha nebo neurazil jsi někoho?; nemáš vůči někomu nepřátelství (v takovém případě ať hledí nejprve usmířit) či neproklel jsi koho?; nezavídíš někomu či nepřeješ komu cokoli zlého?; nelhal jsi? **Připomeneme** největší ze všech hříchů, kterým je pýcha; dále duchovní zápas za křesťanskou dokonalost, proti vášním a náruživostem (např. kouření, alkohol, drogy, ale